Memoriu științific asupra tezei de doctorat

Performanța politicii de finanțare a educației și impactul asupra incluziunii sociale

Doctorand: OLTEAN Maria Delia
Conducător științific: Răileanu Szeles Monica

Teza de doctorat elaborată de doamna Maria-Delia Oltean abordează o tematică de actualitate și importanță strategică atât pentru literatura de specialitate din domeniul finanțelor publice și al economiei educației, cât și pentru fundamentarea politicilor publice contemporane. Într-un context european marcat de tranziția digitală, evoluția rapidă a inteligenței artificiale și necesitatea consolidării capitalului uman, investigarea relației dintre mecanismele de finanțare a educației, eficiența alocării resurselor publice și incluziunea socială răspunde unei nevoi reale de cercetare. Totodată, analiza comparativă la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene, cu un accent particular asupra provocărilor structurale cu care se confruntă România (subfinanțarea cronică, abandonul școlar timpuriu, disparitățile urban-rural și rezultatele modeste la evaluările internaționale), conferă demersului științific o valoare aplicativă importantă.

Structura și conținutul științific al lucrării

Lucrarea este structurată logic și echilibrat în cinci capitole, precedate de o introducere argumentată și urmate de o bibliografie vastă și anexe relevante, reflectând o succesiune riguroasă de la fundamentarea teoretică la analiza empirică și formularea de soluții de politică publică:

Capitolul 1 realizează o sinteză solidă a fundamentelor teoretice (teoria capitalului uman, teoria reproducerii sociale) și a procesului de încadrare a politicilor educaționale în spațiul și formatul Uniunii Europene, oferind o analiză comparativă pertinentă între evoluțiile strategice ale Uniunii Europene și reformele postdecembriste din România.

Capitolul 2 analizează dimensiunile finanțării educației din perspectiva economiei sectorului public, analizând comparativ principalele modele de alocare (finanțarea per elev, finanțarea bazată pe costuri standard, pe nevoi și pe performanță), precum și tendințele actuale legate de digitalizare și finanțarea orientată spre rezultate.

Capitolul 3 și Capitolul 4 constituie nucleul metodologic și empiric al tezei. Doctoranda demonstrează o excelentă stăpânire a instrumentarului cantitativ modern, combinând analiza econometrică pe date de tip panel pentru statele UE (modele cu efecte fixe, teste de robustețe Breusch-Pagan, Hausman, Wooldridge, Modified Wald, cauzalitate Granger și estimări System GMM) cu metoda neparametrică *Data Envelopment Analysis* (DEA-CRS orientată spre output) pentru evaluarea eficienței tehnice a sistemelor educaționale europene.

Capitolul 5 valorifică rezultatele empirice prin formularea unor recomandări concrete de politici publice pentru România și UE (educație timpurie, finanțare bazată pe echitate, formarea cadrelor didactice), integrând totodată o perspectivă inovatoare asupra transformării și finanțării sistemelor educaționale în era inteligenței artificiale.

Contribuții originale și stilul lucrării

Teza se remarcă printr-o serie de contribuții științifice originale bine conturate:

- Abordarea metodologică integrată, care se remarcă prin combinarea regresiei econometrice pe date panel (inclusiv estimări GMM pentru tratarea endogeneității)

cu analiza neparametrică DEA într-un cadru unitar, permițând nu doar identificarea determinanților performanței educaționale, ci și măsurarea eficienței relative a utilizării resurselor și identificarea frontierelor de eficiență europene.

- Demonstrarea empirică a rolului guvernanței, pentru că cercetarea aduce dovezi solide că performanța educațională și incluziunea socială nu depind exclusiv de volumul alocărilor bugetare, ci în egală măsură de eficiența administrării și de calitatea mecanismelor instituționale.
- Modelul integrat pentru era digitală, deoarece teza vizează propunerea unui model conceptual de politică publică pentru dezvoltarea unui sistem educațional inteligent în România, adaptat provocărilor generate de inteligența artificială.

Sub aspectul redactării, teza de doctorat se remarcă printr-un stil științific elevat, clar, coerent și riguros, demonstrând o stăpânire deplină a terminologiei de specialitate specifice finanțelor publice, economiei educației și analizei econometrice. Expunerea ideilor este logică, fluentă și bine argumentată, asigurând o tranziție firească între fundamentarea teoretică, modelarea empirică și formularea recomandărilor de politică publică. Totodată, lucrarea dispune de o prezentare grafică îngrijită, susținută de un aparat ilustrativ bogat și sugestiv, care facilitează înțelegerea și interpretarea rezultatelor cantitative.

Aprecierea activității doctorandei și concluzii

Pe parcursul stagiului doctoral, doamna Maria-Delia Oltean a dat dovadă de rigoare științifică, capacitate de sinteză, autonomie în cercetare și o foarte bună stăpânire a metodelor econometrice avansate. Bibliografia consultată este amplă, actuală și relevantă pentru domeniul Finanțe, iar rezultatele cercetării oferă repere valoroase atât pentru mediul academic, cât și pentru decidenții de politici publice.

În concluzie, apreciez că teza de doctorat *„Performanța politicii de finanțare a educației și impactul asupra incluziunii sociale”* îndeplinește pe deplin toate standardele de calitate și exigențele științifice impuse de Școala Doctorală Interdisciplinară a Universității Transilvania din Brașov. Recomand cu toată convingerea susținerea publică a tezei de către doamna Maria-Delia Oltean.

Conducător științific,
Prof. dr. Monica RĂILEANU-SZELES
Universitatea Transilvania din Brașov